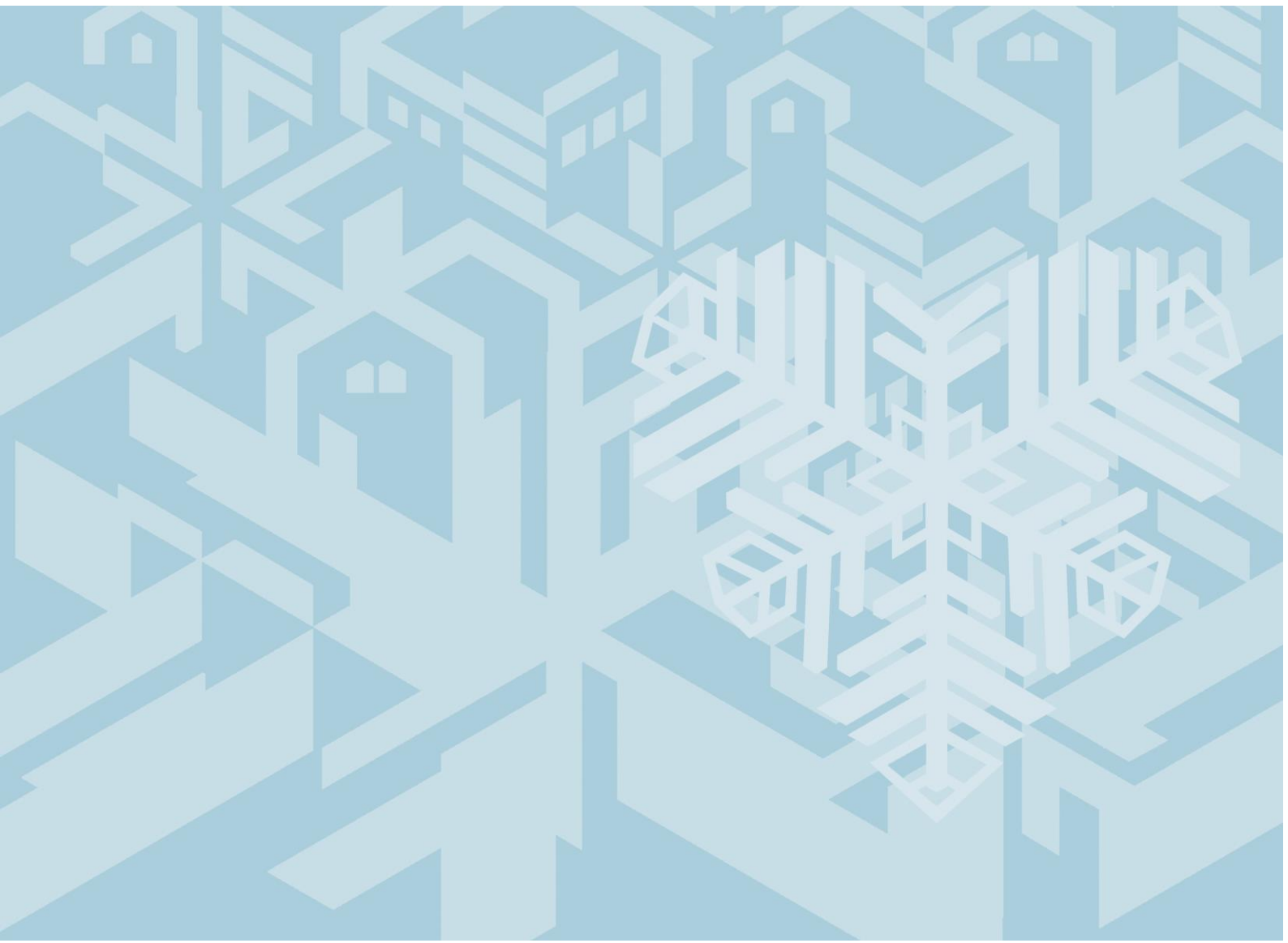

Program
➤ **Strategi**
Policy
Riktlinje

Biblioteksstrategi biblioteksplan

Dokumentnamn:
Biblioteksstrategi

Berörd verksamhet:
Kultur- och fritidsnämnden

Fastställd av:
Kultur- och fritidsnämnden 2019 -12-
11, §, dnr 00131-2019
Dokumentansvarig:
Bibliotekschef

Gäller från:
2020-01-01
Gäller till:
2020-12-31

Sammanfattning

Enligt bibliotekslagen, SFS 2013:801, ska varje kommun anta biblioteksplaner/strategier för sin verksamhet och biblioteken och dess huvudmän ska samverka.

Biblioteken har i uppdrag att särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Läsning och läsförståelse är en grundläggande förutsättning för demokratiskt deltagande, för utbildning och för delaktighet i samhället.

Folkbiblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Tillgång till och kunskap om den digitala kommunikationen är en förutsättning för att kunna delta i samhället. Biblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Östersunds bibliotek kommer under 2020 att arbeta strategiskt med följande prioriterade områden.

- Utveckla den läsfrämjande verksamheten för de prioriterade målgrupperna
- Utveckla biblioteken som demokratisk arena och mötesplats
- Utveckla verksamheten kring digital delaktighet
- Utveckla det rörliga och utåtriktade biblioteket

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Enligt bibliotekslagen, SFS 2013:801, ska varje kommun anta biblioteksplaner/strategier för sin verksamhet och biblioteken och dess huvudmän ska samverka. Strategin ska vara det styrdokument som anger riktningen för bibliotekens utveckling och prioriteringar i verksamheten.

Biblioteksverksamhet ska bedrivas enligt bibliotekslagen, fastställda nationella och kommunala kulturpolitiska mål och riktlinjer, av nämnden beslutade övergripande mål samt stiftelsen Jämtlands läns biblioteks stadgar.

1.2 Syfte

Syftet med strategin är att ge strategisk vägledning för att styra utveckling och prioriteringar för biblioteksverksamheten. Invånarna i kommunen ska vara informerade om vilken inriktning och omfattning biblioteksverksamheten erbjuder samt att de kan påverka verksamheten. Invånarna ska på ett lättillgängligt sätt få information om den biblioteksverksamhet som erbjuds i kommunen.

1.3 Förtydliganden och avgränsningar

Denna strategi omfattar folkbiblioteksverksamheten i Östersunds kommun och berör ej skolbiblioteksverksamheten som enligt Skollagen är rektors ansvar.

2. Underlag till valda strategiområden

I Östersund finns i dag ett huvudbibliotek, tre integrerade områdesbibliotek, en biblioteksbus och en biblioteks cykel. Lärcentrums bibliotek är integrerat med huvudbiblioteket. De fysiska biblioteken kompletteras med det virtuella, genom bibliotekets webb ges tillgång till databaser och e-medier. Under 2020 utökas verksamheten med en mindre biblioteksbus.

I genomsnitt är 26% av invånarna i Sverige aktiva användare på folkbiblioteken för år 2017. I Östersund är motsvarande siffra 28 % för år 2018.

Enligt bibliotekslagen ska folkbiblioteksverksamhet finnas till för alla, men att särskild uppmärksamhet ska ägnas åt vissa grupper. De prioriterade grupperna är barn och unga, personer med funktionsnedsättning, personer med annat modersmål än svenska samt de nationella minoriteterna.

Antalet fysiska lån per invånare i Sverige är 5,5% för år 2018 och i Östersund är motsvarande siffra 6,4%. Utlån av medier för barn och unga, per invånare 0 - 17 år är i Sverige 13 för år 2018. I Östersund är motsvarande siffra 16 för år 2018.

Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov. Allsidighet och kvalitet ska präglade bibliotekens utbud av medier och tjänster.

Biblioteken är en viktig mötesplats för många och ett naturligt ställe för kulturella upplevelser. Biblioteken ska vara en social arena som uppmuntrar och stärker möten mellan människor vare sig det sker fysiskt eller digitalt.

Samverkan med andra verksamheter tas tillvara i strävan att uppnå uppställda mål.

2.1 Läsfrämjande

Biblioteken har i uppdrag att särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Läsning och läsförståelse är en grundläggande förutsättning för demokratiskt deltagande, för utbildning och för delaktighet i samhället. Läsning och litteratur bidrar till en större förståelse för sig själv och omvärlden och stärker därmed

individens förutsättningar att delta i samhället. Att väcka läslust och stimulera till läsning är en av bibliotekens grundläggande uppgifter. Läsfrämjande verksamhet ska bedrivas även utanför de fysiska biblioteken för att nå nya målgrupper och användare.

2.2 Demokratisk arena och mötesplats

Folkbiblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Betydelsen av demokrati och fri åsiktsbildning uttrycks tydligt i grundlagen: *“Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning”* står det i regeringsformen (SFS 1974:152). Bibliotekslagen ger de offentligt finansierade biblioteken en väsentlig funktion för att i praktiken säkra och utveckla demokratin. Biblioteken ska också främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Besökarna skall mötas med öppenhet, respekt, tolerans och bibliotekets personal ska ha ett professionellt bemötande med besökarnas integritet och behov i fokus.

2.3 Digital delaktighet

Den digitala utvecklingen ställer nya krav på teknisk utrustning och e-medier. Personalen behöver ny kompetens för att kunna tillgodose behoven och att följa med i utvecklingen. Den digitala klyftan finns och det är viktigt att biblioteken arbetar med denna fråga. Den statliga satsningen Digitalt först som är en bred satsning på digital kompetenshöjning för hela befolkningen tar alla folkbibliotek i landet del av. I första skedet så utbildas all personal i så att de kan hjälpa invånarna i ett digitalt kompetenslyft.

2.4 Det rörliga och utåtriktade biblioteket

Bibliotek ska finnas där människor är. Genom att bedriva verksamhet utanför de fysiska egna lokalerna kan biblioteken nå nya målgrupper och verka för bildning, läsning och inspiration nära allmänheten. Exempel på detta är biblioteksbusen och de så kallade popup-biblioteken. Popup-bibliotek kan definieras som en verksamhet, utanför det fysiska biblioteket, som är tidsbegränsad, oväntad och situationsanpassad. En form av popup-bibliotek är bibliotekets elcykel, som kan lastas med böcker och teknik så att utlån och aktiviteter kan ske direkt på plats.

3. Strategiska utvecklingsområden

3.1 Utveckla den läsfrämjande verksamheten för de prioriterade målgrupperna

Biblioteken har i uppdrag att särskilt främja läsning och tillgång till litteratur. Läsning och läsförståelse är en grundläggande förutsättning för demokratiskt deltagande, för utbildning och för delaktighet i samhället. Läsning och litteratur bidrar till en större förståelse för sig själv och omvärlden och stärker därmed individens förutsättningar att delta i samhället. Att väcka läslust och stimulera till läsning är en av bibliotekens grundläggande uppgifter. Biblioteken ska aktivt arbeta med läsfrämjande aktiviteter för alla åldrar och barn och ungas språkutveckling och läsförståelse ska prioriteras. Metoder för att locka till läsning, levandegöra litteratur och skapa delaktighet ska utvecklas. Mediebeståndet för barn och unga ska prioriteras och utvecklas efter deras behov och utifrån deras egna villkor. Biblioteken ska stimulera och inspirera till läsning, skrivande samt eget skapande. Barn och unga ska kunna påverka verksamheten på biblioteken. 1 januari 2020 blir Barnkonventionen en lag och då är det av yttersta vikt att all personal på biblioteken har kunskap om Barnkonventionen.

3.2 Utveckla biblioteken som demokratisk arena och mötesplats

Östersunds bibliotek spelar en viktig roll i kommunens demokratiarbete genom att spegla mångfald och olika synsätt genom att vara en mötesplats för lärande och samtal mellan människor. Bibliotekens roll som fria mötesplatser blir allt viktigare och det ställer krav på att biblioteken vågar ta sig an förändringar och arbeta på nya sätt.

För att biblioteken ska kunna göra en skillnad i människors vardag måste bibliotekens verksamheter präglas av delaktighet och medskapande. Bibliotekens aktiviteter ska därför inkludera människor med olika behov, förväntningar och intressen. Miljön skall vara inbjudande, välkomnande, trevlig och trygg att vistas i.

3.3 Utveckla verksamheten kring digital delaktighet

Tillgång till och kunskap om den digitala kommunikationen är en förutsättning för att kunna delta i samhället. Biblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. På biblioteken ges människor möjlighet att använda och lära sig mer om informationsteknik och på så vis ges större möjligheter till inkludering i samhället och till att delta i den demokratiska processen. Medarbetare ska ha goda kunskaper i digitala verktyg för att kunna ge bra och relevant service.

Biblioteken ska arbeta för en ökad digital delaktighet bland medborgarna i Östersunds kommun genom att samverka med studieförbund, föreningar, organisationer och andra kommunala verksamheter.

Teknik och digitala tjänster är en bärande del i de fysiska biblioteken och det digitala biblioteket. När tekniken utvecklas förväntar sig många användare att biblioteken ligger i framkant. Det ställer krav på biblioteken att snabbt ställa om och introducera tekniska lösningar som underlättar informationssökning, lärande och läsning.

3.3 Utveckla verksamheten kring det rörliga och utåtriktade biblioteket

Biblioteket ska utveckla ett rörligt och utåtriktat arbetssätt för att nå fler användare och skapa ett mervärde för bibliotekets samtliga arenor. I det rörliga arbetet ska biblioteken ägna särskild uppmärksamhet åt barn och unga för att främja språkutveckling och stimulera till läsning. Det rörliga och utåtriktade biblioteket innebär att finnas i andra sammanhang och arenor som tillhör andra verksamheter för att nå nya användare. En analys kommer att göras under 2020 för att öka kunskapen om bibliotekens användare och icke-användare.

4. Ansvar och uppföljning

4.1 Ansvar och spridning

Denna strategi har beslutats av Kultur- och fritidsnämnden. Bibliotekschefen är dokumentansvarig och har ansvaret för att säkerställa tillämpning samt uppföljning samt ansvarar för att strategin är känd bland medarbetarna.

4.2 Uppföljning

Strategin följs upp när delårsbokslut och bokslut i verksamheten görs av dokumentansvarig och den ligger till grund för bibliotekets verksamhetsplan.

Uppföljning görs genom nedanstående indikatorer och genom utvärdering av genomförda åtgärder.

- Utlån av barn- och ungdomslitteratur
- Antal aktiviteter för barn och unga
- Antal aktiva användare

4.3 Relaterade dokument

Bibliotekslagen SFS 2013:801

Barnkonventionen